

Diarienummer: KS-2024/77

Handläggare: Sigrid Erwall, nämndsekreterare

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Motion 2024:01 från Peter Bergkvist (MP) – PFAS-föroreningar i Knivsta

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

1. Kommunfullmäktige avslår motionens första förslag till beslut.
2. Kommunfullmäktige bifaller motionens tredje förslag till beslut.
3. I övrigt anses motionen besvarad.

Sammanfattning av ärendet

En motion har inkommit som föreslår att Knivsta kommun ska publicera mer information om PFAS-föroreningar och provtagningar på Knivsta kommuns hemsida, att kommunen bör ombesörja provtagning av fisk i berörda vatten samt att kommunen ska ge vägledning och stöd till Knivstas boende gällande PFAS.

Ärendets uppkomst och historik

Motionen anmäldes på kommunfullmäktiges sammanträde den 25 april 2024, § 40. Eftersom ämnet för motionen berör bygg- och miljönämndens område remitterades den till bygg- och miljönämnden för beredning.

Ärendet återremitterades av kommunstyrelsen till bygg- och miljönämnden 26 maj 2025. Efter det har ärendet behandlats på nytt under bygg- och miljönämndens sammanträde den 20 januari 2026.

Utredning efter återremiss

Frågor rörande PFAS hanteras inom ramen för den ordinarie tillsynen av miljöfarliga verksamheter. Kommunen är med i ett nätverk för handläggare inom förorenad mark och har även aktiv kontakt med Länsstyrelsen kring dessa frågor. Länsstyrelsen har under 2025 bedrivit såväl provtagnings- som saneringsinsatser avseende PFAS inom kommunen och avser att fortsätta detta arbete även under 2026.

Miljö- och byggenheten har under 2026 planerat för att rikta in sig på att tilläggsinventera kända objekt där PFAS är bekräftat eller misstänks förekomma. Detta följs sen upp i enlighet med miljöbalken och annan tillämpningsbar lagstiftning.

Motionens första punkt

I motionens första punkt yrkar motionären att kommunen omgående uppdaterar sin hemsida med information om PFAS-förekomsten i Knivsta. Resultaten från provtagningar redovisas lämpligen på en karta så att det är enkelt att se var och när prover har tagits, vilka PFAS-ämnen som har analyserats och resultaten av dessa.

Att på kommunens hemsida presentera information om utförda PFAS-provtagningar och kända föroreningar skulle utgöra ett mycket omfattande arbete, både vad gäller sammanställning och löpande uppdatering. Samtidigt skulle detta till stor del överlappa det register om förorenade områden och den vattenövervakning som länsstyrelserna redan bedriver och de karttjänster för dessa som Länsstyrelsen tillhandahåller och administrerar.

Med hänvisning till ovan nämnda anledningar bör yrkandet avslås.

Motionens andra punkt

I motionens andra punkt yrkar motionären att kommunen hänvisar till den sammanställning av värden och analyser av PFAS i det kommunala dricksvattnet som vår VA-leverantör Roslagsvatten redovisar på sin sida <https://roslagsvatten.se/varden-och-analyser>.

Parallellt med tillsynen så har hemsidan att uppdateras med mer information om PFAS, inte minst genom ett förtydligande om vem som bär ansvaret för att provta och åtgärda eventuella PFAS-föroreningar i dricksvatten och mark. Kommunen hänvisar även till de myndigheter som besitter spetskompetens på området, såsom framför allt Kemikalieinspektionen, Livsmedelsverket och Naturvårdsverket, och avser att även fortsättningsvis göra det. Miljö- och livsmedelsinspektörerna besvarar givetvis även inkomna frågor om detta från allmänheten. Därmed bör punkten anses besvarad.

Motionens tredje och fjärde punkt

I motionens tredje punkt yrkar motionären att kommunen bör ombesörja provtagning på PFAS i fisk i förorenade sjöar och vattendrag om det tidigare inte har skett någon provtagning där.

I motionens fjärde punkt yrkar motionären att kommunen ger vägledning och stöd till Knivstabor om vad man kan göra själv för att begränsa exponeringen och riskerna för dessa ämnen. Det gäller inte minst till hushåll med enskilda brunnar och till fritidsfiskare inom kommunen. Det kan handla om råd kring reningstekniker för eget dricksvatten, informationsskyltar vid fiskevatten och tillfälliga kostråd gällande egenfångad fisk.

Mälarens vattenvårdsförbund har ombesörjt provtagning av PFAS i abborre från Ekoln år 2021. Utifrån ett tolererbart veckointag av fyra olika PFAS visade analysen att en vuxen person kan äta ca 64 gram abborre per vecka om den är fångad i Ekoln, medan ett barn kan äta ca 9 gram per vecka. I övrigt saknas kunskap om vilka halter som finns i konsumtionsfisk i Knivsta kommun, därför ingår provfiske för PFAS som ett av åtgärdsförslagen inom hållbarhetslöftena i Uppsala län.

För att formulera kostråd för självfångad fisk i fler vattendrag behöver därför en provtagning genomföras. Provtagningen bör följa Naturvårdsverkets

undersökningstyp "Metaller och organiska miljögifter i fisk". Förslagsvis används abborre, som är en populär matfisk. 15 fiskar bör fångas på varje lokal och vara i storleksordningen 15–20 cm.

Fisken bör fångas på en lokal som är representativ för recipienten utifrån belastningsbild och storlek. Gällande analysmetod finns flera färdiga PFAS-paket för fiskmuskel hos de större laboratoriekedjorna.

Lämpliga platser för provfiske kommer att fastställas utifrån kända förekomster av PFAS i samarbete med Länsstyrelsen och Mälarens vattenvårdsförbund, samt utifrån var fiske bedrivs i kommunen. Efterföljande provfiske planeras genomföras under augusti-september 2026. Beroende på analysresultat kan kommunen sedan utarbeta rekommendationer och kostråd samt vid behov ta fram informationsmaterial avseende fiske.

Med hänvisning till planerad provtagning bör motionens tredje punkt anses bifallen, och den fjärde punkten besvarad tillsammans med vad som anges ovan under motionens andra punkt om information på kommunens hemsida.

Samlad bedömning

Kommunledningskontoret har strukturerat om innehållet efter synpunkter från bygg- och miljönämnden. En indelning har gjorts för att förtydliga svaren på punkterna i motionen.

I och med det har kommunledningskontoret inget ytterligare att tillägga.

Lagstöd

Se tjänsteutlåtande från bygg- och miljönämnden daterat 2025-12-01.

Ekonomiska konsekvenser

Se tjänsteutlåtande från bygg- och miljönämnden daterat 2025-12-01.

Barnkonsekvensanalys

Se tjänsteutlåtande från bygg- och miljönämnden daterat 2025-12-01.

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande 2026-01-22

BMN § 5 2026-01-20

Bygg- och miljönämndens tjänsteutlåtande 2025-12-01

KS § 86 2025-05-26 (återremiss)

Motion 2024:01 från Peter Bergkvist (MP) – PFAS-föroreningar i Knivsta

Beslutet skickas till

Akten

Kommunfullmäktige

Bygg- och miljönämnden

Park- och naturenheten

Rami Yones,
kommundirektör
Åsa Franzén,
Chef för kommunledningskontoret